

A mesteri disszertációra vonatkozó formai és tartalmi követelmények

– ÚTMUTATÓ SZABÁLYZAT –

Jelen szabályozás a mesteri tanulmányokat lezáró disszertáció elkészítésének módját, annak tartalmi és formai elvárásait rögzíti. A Szabályzat a 2023. december 11-én kiadott 152-es számú Szenátusi Határozat kiegészített és újraközölt változata alapján készült, azt hivatott kiegészíteni, annak C. fejezetének 12-es rendelkezése alapján.

A 2023. december 11-én kiadott 152-es számú Szenátusi Határozat kiegészített és újraközölt változata szerint: [a] formai és tartalmi követelményeket, a szakdolgozatra/magiszteri dolgozatra vonatkozó kutatást/egyéni kutatást, a dolgozat megalapozásának, dokumentálásának, megfogalmazásának, megírásának, szerkesztésének és megvédésének szempontjait, valamint a kiértékelés kritériumait a vizsgára jelentkező hallgatók tudomására kell hozni [...]. A kiértékelési szempontokhoz mellékelni kell [...] a tanulmányzáró vizsga (szakdolgozat/magiszteri dolgozat) kiértékelésének formanyomtatványát” (C. fejezet 12-es rendelkezése).

Ezek a szempontok, előírások és javaslatok az említett szabályzat részét képezik, ekként értelmezendők, és esetleges ellentmondás felmerülése esetén az említett keretszabály előírásai a mérvadók.

I. A mesteri disszertációra vonatkozó általános elvárások

A mesteri disszertáció terjedelmi, szerkezeti és formai értelemben vett értelmiségi (a tudományos szöveg formai és logikai követelményei szerint felépített) és partikuláris szakmai teljesítmény (egy releváns szakmai téma érvelt, adatokkal alátámasztott kifejtése).

1. A dolgozat minimális elvárt *terjedelme* hozzávetőleg 30 oldal. Nyelvezetében és szerkezetében követi a tudományos dolgozatok mintáját. Hivatkozásaiiban eleget tesz a szakmai és etikai elvárásoknak.
  - 1.1. A dolgozat minimálisan elvárt terjedelme 9 000 szó (ez 12 pontos Times New Roman karakterkészlettel, 1,5-ös sorközzel kb. 30 oldal). Ebbe nem tartozik bele a forrásjegyzék vagy szakirodalom, valamint a további melléklet(ek) (lásd tovább!).
2. A *szakmaiság* általános elvárását illetően a mesteri disszertáció esetében alapvető követelmény, hogy a végzős hallgató a képzés során szerzett ismeretekre alapozva:
  - a) megfogalmazzon egy, a szakirányon, egy szűkebb vizsgálati területen belül egy releváns elemzési problémát;
  - b) az elérhető aktuális szakirodalom alapján a problémáját releváns fogalmi és elméleti keretekbe helyezze;
  - c) a felhasznált fogalmi elméleti kerettel összefüggésben módszeresen empirikus adatokat gyűjtsön, azokat feldolgozza és azokat a kutatási probléma vonatkozásában értelmezze.
- 2.1. A disszertáció esetében kívánatos (de nem kizáró jelleggel elvárt) az új, szakmailag releváns tudás megtermelése (a hallgató nem rendelkezik minden esetben azokkal az erőforrásokkal, hogy ezt meg tudja valósítani). Viszont a disszertáció szövegének és a bemutatásnak

meggyőzőnek kell lennie abban a vonatkozásban, hogy adott lehetőségek biztosítása esetében képes volna az új és szakmailag releváns új tudás előállítására: képes egy problémát, annak tudományos és/vagy társadalmi jelentőségét jól megfogalmazni, jól beágyazni a szakirodalomba, jól operacionalizálni, megfelelő kutatási eszközt előállítani, azt alkalmazni. Végül, rendelkezik azzal a módszertani tudatossággal, hogy kifejtse, melyek az általa végigvitt elemzés korlátai.

2.2. Az elfogadható/jó disszertáció kapcsán az általános elvárások:

- a) Világosan meghatározza a vizsgált problémát és a vizsgálandó partikuláris kérdéseket.
- b) Általánosabb kontextusba helyezi a vizsgált problémát, releváns primer (szakirodalmi áttekintés) és/vagy szekunder adatok gyűjtése és összefoglalása révén.
- c) Szakmai kontextusba helyezi a problémát a szűkebb tudományág szempontjából releváns fogalom- és elmélethasználatra alapozva. Bizonyítja a disszertáció által feltételezett diszciplináris alapok ismeretét, valamint az aktuálisan vizsgált kutatási kérdés által felvetett fogalmi, elméleti alapok ismeretét.
- d) Bizonyítja, hogy képes releváns információk azonosítására, meghatározott szempontok szerinti gyűjtésére, rendszerezésére, valamint a megfogalmazott kérdések jegyében történő elemzésére, értelmezésére és értékelésére.
- e) Az elemzés során értő alkalmazással bizonyítja a megfelelő kutatási, illetve strukturált elemzési módszerek ismeretét. Átláthatóvá teszi írásműve olvasói, bírálói számára azt, hogyan jutott a dolgozatban kifejtett tudományos eredményekre.
- f) A következtetések levonásában normativitásmentesen az összegyűjtött bizonyítékokra és anyagokra alapoz, visszacsatolva a megfogalmazott kutatási kérdésre és/vagy hipotézisre.
- g) Formájában: tömören és érthetően fogalmaz, az érvelés strukturált, a szövegvezetés logikája átlátható, és a forráskezelés (idézés) korrekt, és az American Psychological Association hivatkozási stílus 7-es kiadását (APA7) követi (a Disszertációíró szemináriumon tanultaknak megfelelően)

II. A szakdolgozat szerkezete, elvárások, szabályok és műveletesített értékelési szempontok

3. A szerzőnek szabadságában áll egyes fejezetek címét, alcímét saját magának megadni, viszont ezek tartalmának tükröznie kell az alább meghatározott fejezetek kapcsán felvetett elvárásokat. A disszertáció a következő részekből tevődik össze, hozzávetőleg az alábbi sorrendben:

- a) Fedőlap (formai rész).
- b) Címlap (formai rész, a fedőlappal azonos lehet).
- c) Tartalomjegyzék (formai rész).
- d) Bevezető tartalmi rész: a dolgozat fő problémafelvetései; a kutatási, elemzési téma bemutatása; a kutatás céljainak vázolása; a téma és a témaválasztás, illetve a felvetett problémák szociológiai relevanciájának indoklása; a következő fejezetek felsorolása és rövid bemutatása (melyik miről szól majd).
- e) Elmélet: a kutatás és a kutatott jelenség részletes bemutatása: a szakirodalmi előzmények, használt fogalmak, kutatási kérdések, hipotézisek (tartalmi rész).
- f) A kutatás módszertanának leírása (alapsokaság, adatgyűjtési módszer, mintavétel – ha van, adatelemzés módja, felhasznált technikák).
- g) Elemzés, az egyéni kutatás eredményeinek bemutatása (a legfőbb tartalmi rész).
- h) Következtetések, értelmezés.
- i) Forrásjegyzék (szakirodalom).
- j) Mellékletek.

3.1. A Forrásjegyzék és a Mellékletek a dolgozat kötelező részei, és a dolgozat jellegétől függően tartalmazzák az alábbiakat:

- a) Könyvészet (szakirodalom): az APA7 standardjait követve, ABC-sorrendben, minden hivatkozott művel.
  - b) Minőségi kutatás esetén az interjúvezetőt, a fókuszcsoporthoz tartozó interjúvezetőt, a tartalomelemzés szempontrendszerét stb.
  - c) Mennyiségi kutatás esetén a használt kérdőívet (abban az esetben is, ha a hallgató másodelemzést végzett).
  - d) Minőségi kutatás esetén: az öt legjobban sikerült interjú szó szerinti és anonimizált átíratát, fókuszcsoporthoz tartozó vizsgálat esetén két kiválasztott fókuszcsoporthoz tartozó interjú szó szerinti és anonimizált átíratát.
- 3.2. Fontos megkötés: terjedelemtől függetlenül, a disszertáció elemzésnek szentelt, illetve az értelmezés- és következtetés-jellegű fejezeteinek a dolgozat legkevesebb 50, legtöbb 60%-át kell kitenniük. Amennyiben ezek, az eredeti hozzájárulást tükröző fejezetek mindösszesen nem teszik ki a dolgozat legalább felét, a dolgozatvezető nem javasolja az írást leadásra, bemutatásra, illetve az értékelő bizottság, eltekintve a dolgozat minden más vonatától, nem megfelelőként minősítve visszautasíthatja a dolgozatot.
4. A disszertáció általános értékelése szempontjából fontos, meghatározó ismérvek:
- a) az összefoglalt szakirodalmi tudás mennyisége és relevanciája a megfogalmazott kutatási kérdés vonatkozásában;
  - b) a kutatás/elemzés mélysége és strukturáltsága (módszertani megalapozottsága), az érvelés koherenciája;
  - c) a kifejtés módja (beleértve a szerkezetet, az írás minőségét és a hivatkozásokat).
5. Részletes, műveletesített értékelési szempontok a disszertáció egyes, fontosabb részei, fejezetei kapcsán érvényesülő elvárások, értékelési szempontok.
- 5.1. Bevezető
- a) A kutatási kérdés/probléma világosan megfogalmazott, valamint elméleti és/vagy társadalmi relevanciája megfelelő módon megindokolt.
  - b) A kutatási témát megfelelő elméleti keretbe és (amennyiben ez alkalmazható) releváns adatokba ágyazottan kontextualizálja, vezeti fel.
  - c) Egyértelműen meghatározott és leírt az elemzés/kutatás konkrét célja (feltáró, leíró vagy magyarázó) és típusa (elméleti hipotézisvizsgáló deduktív, induktív vagy alkalmazott/elméleti tétel gyakorlati működése).
- 5.2. A kutatott probléma részletes bemutatása, szakirodalmi összefoglaló
- a) A disszertáció azonosítja és ismerteti a tanulmány témája szempontjából releváns és értékes szakirodalmat.
  - b) A disszertáció szövegezésében bizonyítja a kialakult szakmai készségeit. Érti, értékeli és (ha szükséges) képes kritikusan viszonyulni a szakirodalmi fogalmakhoz, elméletekhez.
  - c) A létező szakirodalmat hozzáértő módon építi be (összefoglalással, parafrázissal és/vagy kommentárral, szükség esetén idézetek formájában), és megfelelő módon jelöli ezek forrását.
- 5.3. Az adatgyűjtés módszeressége, módszertani tudatosság és reflexivitás
- a) Számba veszi az általa vizsgált probléma megválaszolása kapcsán lehetségesen összegyűjthető adatforrásokat és kapcsolt módszereket.
  - b) Kiválasztja az általa megvalósítható/véghezvihető eljárásokat, melyek egy koherens, a vizsgálat konkrét céljaival és felvetett elméleti perspektívájával összefüggő kutatási tervvé állnak össze.
  - c) Módszertani tudatosságot mutat fel. Reflektál az általa kiválasztott módszerekre, azok előnyeire és korlátaira, valamint érvel a kérdés/hipotézis és a kiválasztott módszer

illeszkedése mellett, esetleg reflektál saját eljárásainak egyes problematikus vonzataira a módszertani elvárások jegyében.

- d) Amennyiben etikai vonatkozások merülnek fel egyes módszertani eljárások kapcsán, kifejti azokat, és viszonyul azokhoz.

5.4. Elemzés

- a) Az elemzés során számba veszi az alkalmazott módszerek korlátait.
- b) Az elemzés során tudatában van, és kifejti, hogy a megvizsgált szegmens nagysága és a vizsgálat jellemzői alapján melyek a következtetések lehetséges korlátai.
- c) Az elemzés során megfelelően használja a képzés során elsajátított adatelemzési technikákat.
- d) Az eredmények bemutatása során (amennyiben ez releváns) adekvát módon használja a képzés során elsajátított adatvizualizációs eljárásokat.
- e) Mennyiségi eljárások esetében az eredményeket, minőségi adatok felhasználása során az illusztratív részeket a kutatási terv meghatározó elemeinek a jegyében (változók, mutatók, összefüggések, leírási elemzési dimenziók) fejt ki.
- f) Foglalkozik és feltárja a kutatási/elemzési tervben felvetett minden releváns paramétert.

5.5. Következtetések és értelmezés

- a) Koherensen és a felvállalt kutatási/elemzési terv jegyében foglalja össze a következtetéseket.
- b) A tényszerű bemutatáson túl a felvállalt elméleti és fogalmi keretekbe ágyazva értelmezi is azokat.
- c) Reflektál az esetleges hiányosságokra, korlátokra, a kutatás továbbfejleszthetőségére.

5.6. Forma, nyelvezet

- a) A fogalmazás érthető és koherens. Nincsenek helyesírási hibák.
- b) A struktúra átlátható és következetes.
- c) A nagyobb fejezeteket felvezeti és összefoglalja.
- d) Az ábrák, grafikonok külön sorszámmal és címmel vannak ellátva. Minden esetben rögzíti az adatok forrását.
- e) A szöveg technikai szempontból egységesen és a szerkesztési szabványoknak megfelelően szerkesztett.
- f) A szakirodalmi hivatkozás az APA7-es stílusrendszert követi, a szakirodalmi hivatkozás egységes és teljes. A szövegek közötti zárójeles hivatkozás és a könyvészetben feltüntetett művek között teljes az átfedés.

III. Adataalapozás

- 6. A disszertációban a szerző kötelezően empirikus adatokra támaszkodva építi fel az érvelését. Az empirikus adatok beépítése ajánlott a vizsgált probléma bemutatása/kontextusba helyezése során (a témaválasztás relevanciáját lehetőség szerint empirikus adatok segítségével indokolja meg), és elengedhetetlen az elemzés folyamatában.
- 7. Fontos, hogy a közvetlenül a disszertációra összességében szánt időnek (amely kreditpontokat tekintve 250 óra körüli) legkevesebb egyharmadát (80-90 óra körül) az adatgyűjtés és feldolgozás tegye ki. Lásd, ebben a vonatkozásban a 3.2-es paragrafus idevágó előírásait is. Természetesen a

bizottság közvetett módon, becslés alapján értékeli, hogy ez a minimális elvárás teljesült-e vagy sem.

8. Az elemzés adatalapozása történhet bármilyen tanult adatgyűjtési módszerrel, az előadások során elsajátított módon, illetve a vezetőtanárral egyeztetve olyan módszertani megközelítésekre alapozva, melyeket kisebb mértékben (vagy egyáltalán nem) tárgyaltak az oktatás menetében.
9. Fontos, hogy az adatgyűjtés és feldolgozás során érvényesüljenek az 5.3. és 5.4. paragrafusokban rögzített elvárások, előírások. Ezt figyelembe véve a szerző alkalmazhat egy domináns vagy több adatgyűjtési stratégiára alapozó empirikus elemzési megalapozást, az alábbiakban összefoglalt módszeres adatalapozási eljárások alapján. Fontos, hogy a szabályzat zárójelben, esetenként külön paragrafusban rögzíti az adott adatok kapcsán felmerülő mennyiségi vagy eljárásbéli elvárásokat.
  - 9.1. Saját (szerző által gyűjtött, strukturált) adatok:
    - a) Esettanulmány, beleértve kispopulációs összehasonlító kérdőíves kutatást is (Pl. egy középiskola humán és reál profilú végzős osztályainak összehasonlító pályaorientációs vizsgálata)
    - b) Tartalomelemzés
    - c) Terepmunka (megfigyelés):
    - d) Kérdőíves vizsgálat (survey), személyes, online vagy telefonos adatfelvétel segítségével
    - e) Kispopulációs strukturált leírást, eszköztesztelést megalapozó vizsgálat (survey) (Pl. *Teljesítményértékeléshez való viszonyulás* témájú kutatás során készített interjúkat is felhasználva kidolgoz egy kérdőívet, amelyet 20-30 főn tesztel, és az eredményeket összeveti az interjúkkal)
    - f) Interjú (minimum 20 alany)
    - g) Fókuszcsoporthoz (min. 3 fókuszcsoporthoz) beszélgetés
    - h) Hálózatelemzés
    - i) Vizuális elemek elemzése
    - j) Specifikus, „hibrid” módszertant feltételező komplex elemzések – pl. munkakörelemzés, amely: (1) interjú, (2) kérdőívek, (3) megfigyelés, (4) naplózás segítségével hajtható végre, amelyek közül egy vagy több módszer egyszerre alkalmazható.
  - 9.2. Másodlagos adatok
    - a) Hivatalos statisztikai források adatainak egyszerű bemutatása
    - b) Szervezeti nyilvántartások kvantitatív feldolgozása – pl. hiányzási és fluktuációs ráta kiszámítása a létező nyilvántartások alapján
    - c) Mutatók kidolgozása hivatalos statisztikai források alapadatai alapján
    - d) Idősoros adatok rekonstrukciója több statisztikai forrás alapján (a megfelelő kritikai viszonyulásba ágyazottan – metaadatok értelmezése)
    - e) Big Data-elemzés
    - f) Megelőző kutatások másodlagos adatfeldolgozása.
  - 9.3. A kutatás alapjául szolgáló mintáról
Mennyiségi adatok használata esetén az adatfelvétel módjától (személyes, önkéntes, online vagy telefonos) függetlenül törekedni kell a véletlen (valószínűségi) mintavételi eljárások alkalmazására. Amennyiben ez nem lehetséges, törekedni kell arra, hogy a mintánk a néhány fontosabb, „kvótaképző” változó szerint reprezentatív legyen (tipikusan a szociodemográfiai változók szerint: pl. nem, kor, iskolai végzettség). Amennyiben ez sem megvalósítható, (1) az esettanulmány módszerét kell választani (pl. ha az erdélyi magyar középiskolásokra vonatkozó vizsgálatban nem tudjuk biztosítani a reprezentativitást a fontosabb változók szerint sem, akkor válasszunk egy-két vagy három iskolát esettanulmányok helyszínéül), vagy (2) reflektálni kell

arra, hogy a mintavétel során miként törekedett a hallgató a válaszadók minél jobb és szélesebb körű elérésére (pl. online adatfelvétel esetén mely Facebook- vagy egyéb csoportokban népszerűsítette a kérdőívet, milyen e-mail-címek (mint mintakeret) álltak rendelkezésére stb.). **Minőségi** kutatás esetén a módszertani fejezetben le kell írni, hogy miként, mely változók szerint teljesült a kényelmi mintavétel (convenience sampling) révén az ún. tematikus reprezentativitás vagy milyen egyéb mintavételi eljárást alkalmazott.

IV. Adatfelvétel, adat- és forráskezelés (idézés) kapcsán felmerülő etikai útmutatások, elvárások és szabályok

10. A disszertációt megalapozó kutatásnak eleget kell tennie az anonimitás és önkéntesség követelményének, kivéve, ha pl. szervezeti esettanulmány esetén (elsősorban HR szakon) a vizsgált szervezet kifejezetten igényli a nevesítést, és erről írásban is nyilatkozik.
11. A dolgozatban a plágium minden formáját kerülni kell. Plágium alatt más személy szellemi termékének (szövegének, adatainak, fotójának stb.) forrás említése nélküli felhasználását értjük a dolgozatban. Ez publikált és nem publikált anyagokra egyaránt kiterjed. A plágium megfelelő hivatkozással kerülhető el, ami két dolog kötelező alkalmazását jelenti: a) a más műből átvett rész jelzését a szövegek közötti zárójeles hivatkozással, és b) a mű teljes, összes bibliográfiai adata kiterjedő feltüntetését a dolgozat végén található szakirodalomban/könyvészetben. A szövegek közötti zárójeles hivatkozás és a könyvészetben feltüntetett művek között teljes megfelelésnek kell lennie.
12. A plágium elkerülése érdekében a Szakszövegírás (BA I. év) és a Disszertációíró szemináriumon tanultaknak megfelelően kell eljárni. Minden esetben plágiumról beszélünk, ha:
  - a) A szó szerint átvett szöveget vagy anyagot nem jelezzük az átvétel teljes terjedelmében idézőjelekkel, szövegek közötti zárójeles hivatkozással, és a szakirodalomban/ könyvészetben nem tüntetjük fel a forrást.
  - b) Minimálisan parafrázis szöveg vagy anyag esetén nem jelezzük az átvételt teljes terjedelmében idézőjelekkel, szövegek közötti zárójeles hivatkozással, és a könyvészetben nem tüntetjük fel a forrást.
  - c) Alaposan parafrázis vagy összefoglalt szöveg vagy anyag esetén nem jelezzük az átvételt teljes terjedelmében szövegek közötti zárójeles hivatkozással, és a könyvészetben nem tüntetjük fel a forrást.
  - d) Idegen nyelvű szöveg felhasználásakor a saját szó szerinti fordítás vagy minimális parafrázis esetén nem jelezzük az átvételt teljes terjedelmében idézőjelekkel, szövegek közötti zárójeles hivatkozással, és a könyvészetben nem tüntetjük fel a forrást.
  - e) Saját korábbi szövegünket vagy anyagunkat hasznosítjuk újra szükség esetén idézőjelek, valamint a szövegek közötti zárójeles hivatkozás és a könyvészetben feltüntetett forrás nélkül.
  - f) A ChatGPT által előállított vagy a ChatGPT által fordított szöveget szó szerint vagy minimális változtatással, idézőjelek és a forrás megjelölése nélkül.
13. A szerző tudomásul veszi, hogy a dolgozata eredetiségét a bizottság vizsgálja, beleértve a plágiumellenőrző szoftverrel történő vizsgálatot is. Tudomásul veszi, hogy a csalás felelőssége, függetlenül annak előfordulási körülményeitől, egyedül őt terheli. A mesteri disszertáció teljes vagy részleges plagizálása révén elkövetett csalást a vizsgáztató bizottság által elkészített jelentés alapján a vizsgáról való kizárással büntetik.
14. A generatív mesterséges intelligencia (AI) használatáról. Az AI használata nem tiltott és nem is tiltható, ám elvárt etikus keretek között történő kreatív, kritikus és felelősségteljes használata az elfogadott, olyan módon, hogy az ne kérdőjelezze meg a dolgozat eredetiségét. Használata a következő célokra ajánlott:

- a) ötletgenerálás, kutatástervezés a disszertáció előkészítő fázisában (releváns fogalmi és elméleti keret azonosítási folyamata, hasonló tematikájú kutatások, azok eredményei utáni keresés).
  - b) ugyancsak a tervezői gondolkodás részeként az AI használható a felmerülő részfeladatok esetén a témák azonosítására, a mélyebb összefüggések keresésére.
  - c) fordításra és idegennyelvű szövegek pontosabb értelmezésére.
  - d) a disszertáció szövegének alakítása során a nyelvhasználati és fogalmazási döntések felülvizsgálatára (pl. összevetik az AI által generált szöveget a saját, eredeti munkájukkal, vagy azt bemásolják a ChatGPT-be azzal a kéréssel, hogy javítsa stílusát és hangvételt).
15. Az AI használata esetében a szerző az előzőkben részletezett formai követelményeken túl a következő elvárásoknak is köteles eleget tenni:
- a) A dolgozat bevezetőjében, esetleg a módszertani fejezetben külön paragrafusban pontosítja, milyen típusú generatív mesterséges intelligencia-platformot használt, a dolgozat elkészítésének melyik fázisában, és milyen célokra.
  - b) AI által generált szöveget, vizuális elemet stb. egy az egyben csak kivételesen és csak elkerülhetetlen esetekben (a dolgozatvezetővel történő megbeszélést követően) vehet át. Az így átvett részeket a szövegben lábjegyzetben jelzi a szerző a következő módon: OpenAI ChatGPT–3.5 által adott válasz alapján, 2023. szeptember 4. *(a dátum mindig az algoritmussal történő kommunikáció napra pontos időpontját jelölje)*.
  - c) A mesterséges intelligencia által generált és egy az egyben átvett és lábjegyzetben ekként megjelent tartalmak mindösszesen nem haladhatják meg a dolgozat 5%-át (30 oldal esetében másfél oldalt).
16. Azoktól az esetektől eltekintve, amelyekben a dolgozat témája kifejezetten ezt taglalja, tilos az AI által generált olyan adatsorokat használni, amelyek valós kutatási eredményeket szimulálnak. Ez nem lehetséges még a 15-ös paragrafusban megjelölt formai követelmények teljesítése esetében sem.
17. A szerző felelőséggel tartozik az AI által generált szövegek helyességéért. Az AI által generált szövegek esetében (még akkor is, ha azokat a szerző jelen szabályzatnak megfelelően használja, lásd 15-ös paragrafust) felmerülő tárgyi tévedések, pontatlanságok a szerzőt terhelik. A Bizottság általi azonosításuk esetén, súlyosságuk függvényében, pontlevonást eredményeznek.
18. Amennyiben az AI használata vonatkozásában a dolgozat eredetisége kapcsán kételyek merülnek fel, az csalásnak minősül, és az súlyosság függvényében vizsgáról történő kizárással járhat. Az eredetiségi kétely a következő (de nem kizárólag ezekre szorítókozó) esetekre terjedhet ki:
- a) nagyon eltérő szövegezési, fogalmazási stílusok (beleértve a magyartalan megfogalmazásokat), amelyek esetében felmerül annak a gyanúja, hogy a szerző egész szövegrészeket az AI által generált szövegmezőből másolt át mindennemű kritikai felülvizsgálat és átdolgozás nélkül, és ezt nem jelölte meg megfelelően.
  - b) ha a mesterséges intelligencia által generált, módosítás nélkül átvett, és a lábjegyzetben ekként megjelent tartalmak mindösszesen meghaladják a dolgozat 5%-át – esetenként ide számíthatók a meg nem jelölt, de a fentebbi bekezdés szerint gyanúsnak ítélt szövegek is.
  - c) tárgyi tévedések, beleértve olyan hivatkozásokat is, amelyek hiányosak, pontatlanok, vagy nem találhatóak meg a nagyobb tudományos referencia-adatbázisokban (pl. Google Scholar, Web of Science). A tévedés súlyosságát a bizottság mérlegeli, majd ajánlást tesz pontlevonásra vagy a dolgozat kizárására.

V. A disszertációvédelem

19. A disszertáció védeése a záróvizsga során megtartott szóbeli bemutató, amely a záróvizsga-bizottság és a vezető tanár jelenlétében, a keretszabályzatnak megfelelően zajlik.
20. A végzős diák szóbeli előadásában a disszertáció témájának vázolója után a saját hozzájárulásának és erre alapozó következtetések bemutatására összpontosít. A szóbeli bemutatására tipikusan 12-15 perc áll a rendelkezésére. A vezető tanár és a bizottság tagjai reflektálnak a dolgozat minőségére, az esetleg felmerülő hiányosságokra, kérdéseket fogalmazhatnak meg. A pontos időkeretet a záróvizsga-bizottság határozza meg és teszi közzé a disszertációvédeés programjának meghirdetésekor. A szóbeli bemutató értékelése, beleértve a jelölt kérdésekre, kritikákra adott válaszait, a disszertáció minősítésének részét képezi.
21. A vezető tanári és opponensi minősítést, a bizottság tagjainak dolgozatra adott értékelését és a szóbeli bemutató sajátosságait figyelembe véve a bizottság határozza meg a disszertáció végső jegyét.